

Handläggare
Annika Fonseca
50052

Datum
2016-09-05

Ärendebeteckning
KS 2014/1046

Boverket
Box 534
371 23 KARLSKRONA

Projekt Bergaparken – en trygg och jämställd grannskapspark. Slutrapport.

Bakgrund:

Syftet med projektet var att utveckla grannskapsparken Bergaparken. Vi ville särskilt fokusera på hur flickor och unga kvinnor upplever parken idag samt hur de skulle vilja använda parken i framtiden. Vi har i olika statistik sett att kvinnor i större grad än män känner sig otrygga i de kringliggande stadsdelarna. Vår första frågeställning är hur vi med hjälp av fysiska åtgärder kan öka tryggheten i parkområdet och stråken i anslutning till parken.

Kommunen har bland annat som mål att alla ska ha tillgång till fritidsaktiviteter på lika villkor oavsett kön. Ett traditionellt sätt att i Kalmar skapa möjligheter till aktiviteter är att anlägga fotbollsplaner eller multisportarenor. Vi har konstaterat att dessa i högre grad används av pojkar än av flickor. Vår andra frågeställning är därför hur skapar vi en park som erbjuder fler aktiviteter för flickor. Projektet skulle arbeta med dessa två frågeställningar med hjälp av fokusgrupper bestående av flickor samt en referensgrupp av pojkar för att ta reda på om och i så fall vilka skillnader det finns mellan könen sätt att uppleva parken idag samt hur man vill använda parken i framtiden.

Målet var att skapa en attraktiv park som flickor och pojkar, kvinnor och män använder.

Genomförande av projektet:

De åtgärder vi genomfört för att uppnå en trygg och jämställd park kan ses som olika processer.

1 – Intern utbildning, spridning av information och erfarenheter

Det första vi gjorde var att läsa in oss på litteratur kring jämställdhet i offentliga miljöer samt hålla en intern utbildning för berörd arbetsgrupp kring jämställdhet. Utbildningsdagen syftade till en grundutbildning i vad jämställdhet är samt hur vi praktiskt kan arbeta med jämställdhet i den fysiska miljön. Vi ville kunna säkerställa att vi verkligen får en jämställd miljö och hur vi kan bedöma att den

är jämställd. Vi ville inte nöja oss med att bara bocka av att vi har pratat med flickor.

Den interna arbetsgruppen har under tiden utvecklats till att även omfatta personer från andra verksamheter än de som deltog från början framförallt från socialtjänsten, skolan och kultur- och fritid, vilket har varit positivt och gör att frågan får en naturlig spridning inom kommunen. Socialtjänsten använder idag parken på sommaren för sitt program Möteslotsen. Under hösten har vi utvärderat projektet och sammanställt åtgärder att arbeta vidare med i parken samt hur vi kan arbeta i framtida projekt.

2 – Fokusgrupper

Nästa steg var att sätta samman de tänkta fokusgrupperna. Vi vände oss till fritidsgården på Funkaboskolan som finns i det upptagningsområde som finns runt parken. Dessutom har ju fritidsgården i Funkabo framgångsrikt jämställdhetsanpassat sina lokaler och verksamhet att bli mer jämställd. Vår plan var att med hjälp av fritidsgården sätta samman fokusgrupper med flickor respektive en referensgrupp med pojkar. Fritidsledaren delade ut inbjudningar till alla elever och pratade med alla klasser på skolan. Tyvärr anmälde sig inte tillräckligt med ungdomar och framförallt inte tillräckligt många flickor så att vi kunde bilda både en fokusgrupp och en referensgrupp. Alla de ungdomar som anmälde sig träffade vi istället i en samlad fokusgrupp.

Vi fick därför tänka ut er reservplan och kontaktade skolans rektor som hjälpte oss att få kontakt med två lärare som tyckte detta var ett spännande demokratiprojekt att använda i samhällsundervisningen så vi fick använda dessa två klasser.

Syftet med fokusgrupperna och referensgrupperna var att ta reda på hur flickor respektive pojkar använder våra parker och hur en park bör vara utformad för att de ska vilja använda den med syfte att öka tryggheten och möjligheten till en aktiv fritid framförallt för flickor och unga kvinnor i Bergaparken.

Under hösten 2015 genomförde vi dialoger med både de ungdomar som anmält sig till fokusgruppen samt med de två skolklasserna, en sexa och en sju.

Vi träffade fokusgruppen och skolklasserna vid två tillfällen. Första träffen berättade vi om projektet och genomförde värderingsövningar kring jämställdhet. Därefter hade vi en övning som gick ut på att få svar på följande frågor:
Vad gör du när du är ute?
Hur mycket är du ute?
Vad vill du göra på fritiden?
Hur tycker du att en park ska vara?

I fokusgruppen diskuterade vi frågorna i grupp. I skolklasserna delade vi in klassen i grupper uppdelade i flickor respektive pojkar. De fick skriva sina svar på post-it-lappar så att alla skulle hinna komma till tals och så att vi också lätt kunde dokumentera svaren.

Andra träffen besökte vi Bergaparken. Med fokusgruppen gick vi noga igenom alla delar av parken och diskuterade hur den upplevs idag och hur den bör planeras i framtiden.

Med skolklasserna kunde vi inte göra en lika noggrann vandring men vi delade upp klasserna i två grupper, flickor respektive pojkar och förde en dialog kring hur de använder parken idag och vad som kan bli bättre.

Förutom att ha dialoger med ungdomar via skolan och fritidsgården har vi också besökt hyresgäster som bor i anslutning till parken. Inom hyresområdet finns en gemensam lokal där hyresgäster träffas varje fredag, Träffpunkt Berga. Vi genomförde samma övning med besökarna på träffpunkten som vi gjorde med barnen. De som besöker träffpunkten är framförallt vuxna men de är föräldrar och en stor majoritet är kvinnor. De som bor i detta område är de som flitigast använder parken idag.

3 – Utforma och bygga parken, fysiska åtgärder

Efter dialogerna med de fyra olika grupperna började vår landskapsarkitekt att rita parken. Under det arbetet träffade vi fokusgruppen några gånger så de kunde följa vårt arbete samt komma med synpunkter. Flera av dem som valde att delta i fokusgruppen valde detta för att de funderade på att utbilda sig till arkitekter. Vi tyckte därför det var viktigt att de fick känna sig delaktiga i hela processen och dra nytta av deras engagemang.

Förutom materialet från dialogerna har vi som stöd för vilka prioriteringar vi skulle göra i parken använt dokumenten Grönstrukturen i Kalmar – planeringsunderlag för Kalmar stad utifrån ett socialt och biologiskt perspektiv och Parker och naturområden – riktlinjer för jämställdhetsarbete för Göteborgs stad.

4 – Extern informationsspridning

Vi har i huvudsak använt oss av tre sätt att sprida information. För det första har vi en egen sida om projektet på kalmar.se. Vi har också med jämna mellanrum skickat pressmeddelande för att få en nyhetsspridning till exempel vid besked om beslut om stöd, parkvandring med fokusgruppen samt invigning av parken. Vi startade också ett instagramkonto, #bergaparken, med syfte att nå vår primära målgrupp, flickor och unga kvinnor.

Resultat av projektet

1 – Intern utbildning, spridning av information och erfarenheter

Det främsta resultatet för intern spridning är att vi kunnat sammanställa Riktlinjer för trygga och jämställda parker i Kalmar kommun, se bilaga 1, vilka kan användas i alla kommande projekt. Vi har också fått ett bra internt kontaktnät för framtida samarbeten där fysisk planering samverkar med olika verksamheter som skola, kultur- och fritid samt socialtjänstens förebyggande arbete. Under byggtiden har serviceförvaltningens byggare fått mycket positiv respons på plats i parken och också fått diskutera jämställdhet med besökare i parken.

2 – Fokusgrupper

Bildandet av fokusgrupper blev inte som vi hade planerat men vi lyckades hitta en annan lösning. Fördelarna med att träffa skolklasser var att vi även nådde barn som inte bodde precis vid parken vilket framförallt socialtjänsten tyckte var positivt ur ett integrationsperspektiv. Vi fick också ett tillräckligt stort material hur flickor respektive pojkar vill använda en park. Nackdelen är å andra sidan att vi inte träffade tillräckligt med barn och ungdomar som bor närmast parken och på så sätt kanske inte nådde ut med budskapet om jämställd park till de som mest använder parken. Vi nådde inte heller kategorin

unga kvinnor. En slutsats vi kan dra är att i god tid alltid planera hur dialoggrupper på bästa sätt kan skapas tillsammans med de verksamheter som finns närvarande i ett område.

3 – Utforma och bygga parken, fysiska åtgärder

En illustration över parken visas i bilaga 2 och nedan följer en redovisning av genomförda åtgärder utifrån våra motiv samt vilka resultat vi har kunnat se av åtgärderna.

Motiv till vald åtgärd utifrån dialogerna samt med stöd av dokumenten angivna ovan.	Resultat utifrån våra två frågeställningar: ökad trygghet samt fler aktiviteter för flickor.
1. Rumsindelning och utökad yta med aktiviteter	
<p>Utgångsläget för parken var att allt var samlat på en mindre del av parken. Det första vi gjorde var därför att dela upp parken i olika rum på en större yta.</p> <p>För att kunna känna sig trygg i en park ska man kunna överblicka och orientera sig i området. Man ska kunna se vilka som är där och vad man kan hitta på att göra. Om det finns många olika saker att göra kan man vistas i parken även när andra är där. Man fördelar sig på ett naturligt sätt i parken. Att det redan finns människor i parken skapar trygghet och man känner sig inte helt utelämnad. Att parken har olika funktioner lockar olika målgrupper. Parken ska också vara omhändertagen för att kännas trygg, vilket en god struktur kan hjälpa till med. Belysningen ska förstärka rumsindelningen och skapa trygghet.</p>	<p>Indelning av rummen har skapat fler aktiviteter och parken används av fler människor och av fler flickor jämfört med tidigare. Det var väldigt påtagligt när vi hade invigning av parken att den kändes större, tidigare är trängdes alla på en liten yta, medan det nu blev större spridning av människor som prövade på olika saker i parken. Vi noterade också att fler grupper som normalt sett inte brukar vara i parken kom dit.</p>
2. Umgängesyta, grillplats, scengolv, solsoffor	
<p>I parken fanns redan ett scengolv och grillplats. Framför dessa har vi nu frigjort den stora gräsytan för fri lek och utrymme för olika evenemang. Utmed trädraden som delar parken har vi byggt stora generösa solsoffor i skönt läge för eftermiddagssol. I samtal med ungdomarna ser de gärna att vuxna är närvarande i parken och att hela familjerna kan samlas. De vill också ha tillgång till sittplatser för fika eller häng med kompisar, speciellt flickor vill bara sitta och prata. Sittplatserna ska vara utspridda på olika ställen i parken.</p> <p>Vi anser att det är bra för jämställd-</p>	<p>Grillplatsen används flitigt av familjer i området. Både serviceförvaltningen och socialtjänstens rapporterar att grillplatsen hålls i ordning och att det inte finns negativt häng eller nedskräpning vid grillplatsen.</p> <p>Den stora gräsytan har blivit ombonad men ger ändå frihet att hitta på olika saker, springa eller LOL-laugh out loud som några flickor uttryckte det. Vi kan redan se en effekt att fler vill hitta på arrangemang i parken då ett gymföretag i närheten anordnar utegympa samt har startat Bergaloppet med start och mål i parken. Vi har noterat att flickor och kvinnor gärna</p>

<p>heten att ordna arrangemang riktade till breda grupper så att inte platsen blir könsbestämd i förväg av en typ av aktivitet.</p>	<p>deltar i gruppaktiviteter. Vid ett antal tillfällen har vi noterat att flickor sitter och pratar på de olika ställena.</p>
<p>3. Lekyta med kompisgunga och klätterställning samt nästa år en rutschkana</p>	
<p>Vi har valt dessa lekredskap utifrån både vad som har önskats av flickorna samt genom litteraturstudier av vilka lekredskap som är könsneutrala eller attraherar flickor.</p>	<p>Fältsekreterarna som vistas regelbundet i området har noterat att både pojkar och flickor använder lekredskapen. På klätterställningen kan gäng med både flickor och pojkar vara tillsammans men på gungan leker de uppdelat flickor för sig och pojkar för sig.</p>
<p>4. Idrotts- och rörelseyta med fotbollsplan, sittgrändänger, streetbasket, DJ-bås med gummimatta, sittbänk, utegym, dricksvattenfontän samt boulebana.</p>	
<p>Vi har valt att samla alla mer rörelseinriktade aktiviteter på den ”nya” sidan av parken för att skapa en multifunktionell yta som kan tilltala båda könen samt en plats där många får plats samtidigt. Vi har också tänkt på principerna on stage, off stage samt back stage. Området är också belyst vilket förlänger användbarheten under dygnet samt skapar trygghet. I samarbete med Kalmar vatten kommer vi också att montera en dricksvattenfontän, vilket många barn önskade. I en del av parken har vi återanvänt en gammal asfaltyta och anlagt en boulebana. Syftet är att skapa ytterligare en aktivitet som lockar olika målgrupper till parken</p>	<p>Den funktion som kommit till störst användning är DJ-båset som lockat många nya till parken. Där spelar de musik samt klättrar och hänger på både båset och sittbänken. Användningen av fotbollsplanen och streetbasketplanen kan vi ännu inte utvärdera då säsongen varit för kort sedan ytorna blev klara. Utegympet har fått ökad användning då det inte längre ligger för sig självt vilket ökar tryggheten och man inte känner sig uttittad som man gjorde tidigare. Vi ser fler som tränar där, både män och kvinnor. Vi har fått önskemål om informationstavla om hur man tränar så vi ska komplettera med en sådan skylt. (En kvinna visar övningarna) An så länge har inte så många hittat till boulebanan men vi hoppas på fler besökare nästa sommar.</p>
<p>5. Belysning, blommor och träd samt övriga åtgärder</p>	
<p>Vi har belyst de åtgärder vi genomfört i projektet, dvs. lekytan och idrottsytan, för att dessa ska kännas trygga och vara användbara även när det är mörkt. Belysningen av dessa platser kommer också att öka rumsligheten och skapa trygghet i hela parken då fler kan vistas i parken när det är mörkt. Både litteraturen och dialoggrupperna</p>	<p>Eftersom belysningen först kommit upp nu i höst är det för tidigt att utvärdera effekterna. En park med mycket växter kräver stor skötsel så därför har vi inte kunnat tillgodose alla önskemål.</p>

<p>påtar att det är viktigt att en park är fin och välskött. Barnen vill ha blommor och fina färger i parken. Vi har planterat vårlökar på flera ställen i parken och ska komplettera med blommande träd också.</p>	
---	--

4 - Extern informationsspridning

Satsningen på Instagramkonto blev inte som vi tänkt oss eftersom vi inte fick så många följare och få som engagerade sig att själva lägga upp bilder eller inlägg. Instagramkontot blev mer en dagbok för byggnationens utveckling. Vi bedömer att vi trots allt har fått ut ett budskap att vi arbetar med jämställdhet i parken.

En fråga som vi inte trodde skulle bli så viktig var namnet på parken. I ansökan kallades parken Trollbackeparken eftersom parken var benämnd så i den fördjupade översiktsplanen för Norrliden Strand. Vi arbetade länge under det namnet och strax innan invigningen planerades började en grupp protestera mot namnet så vi bytte namn till Bergaparken. Så en erfarenhet för oss är att tidigt vara lyhörda för att hitta rätt namn på platser som känns rätt. Namnet är viktigt för identiteten.

Sammanfattning av resultat i förhållande till villkoren samt erfarenheter

Vi bedömer att projektet har ökat möjligheten för unga kvinnor och flickor att vilja vistas i Bergaparken samt att tryggheten i och runt parken har ökat. Vi har skapat en mer mångfunktionell park med olika sorters aktiviteter, både för rörelse, vila eller umgänge.

En slutsats vi kan dra är att i god tid alltid planera hur dialoggrupper på bästa sätt kan skapas tillsammans med de verksamheter som finns närvarande i ett område.

En viktig erfarenhet är att många synpunkter kommer när vi väl börjar bygga så det kan vara viktigt att inte alltid ha hela planen klar från början utan det är viktigare att börja bygga och sedan återkomma med fler åtgärder efter att ha lyssnat in användarnas erfarenheter av parken. Vår budget för parken räckte till att skapa en grundutformning att bygga vidare på i framtiden. Bland annat har vi fått synpunkter på att det saknas lek för mindre barn vilket behövs om hela familjerna ska kunna vistas i parken. Vi ska också skapa en lugn plats för meditation enligt önskemål från Träffpunkt Berga. Vi kommer också att se över belysningen på alla gång- och cykelvägar på hela det stråk genom Norra Kalmar som parken ingår i. (kommunen håller på att ta ett belysningsprogram).

Vi kommer också att senare utvärdera huruvida scenen ska utvecklas. I dagsläget tackar många artister nej till att uppträda då det inte finns tak över scenen. Vi ska utvärdera vart i staden vi behöver en mer ordentlig scen tillsammans med kultur- och fritid och socialtjänsten.

Vi har haft en teori om att det är bra för jämställdheten och den sociala hållbarheten i stort att det anordnas olika aktiviteter i parken. Genom att anordna evenemang som tilltalat båda könen och olika åldrar så könsbestäms inte parken knutet till en viss aktivitet. Kultur- och fritidsförvaltningen har genomfört

en studie där man utvärderat hur 3 olika multisportplaner används. En slutsats blev att vid de planer som ligger så att en skola eller en förening med verksamhet riktad till både pojkar och flickor, där används planen i större utsträckning av både pojkar och flickor. På multisportplaner som inte används i organiserad form eller ligger i anslutning till platser som tidigare användes mest av pojkar där används multisportplanerna i högre grad endast av pojkar.

En annan viktig erfarenhet är att tillgången till toaletter kan påverka hur kvinnor och flickor vill använda en park. När vi frågade klasserna så var det i stort sett inga pojkar som tycket att bristen på toalett hindrade dem medan i stort sett alla flickor sa att de aldrig ville göra sina behov i naturen och därför kan begränsas i hur länge man vill vara ute. Detta kan tyckas vara en icke-fråga men vi ska fortsätta diskutera detta inom kommunen för att hitta till exempel lösningar med andra fastighetsägare om offentliga toaletter.

Arbetet med Bergaparken har gett oss goda erfarenheter som vi kommer att föra vidare i arbetet med det stråk parken ingår i och som är utpekad i den fördjupade översiktsplanen för Norrliden strand. Vi ska fortsätta utveckla en aktivitetspark i Norrliden samt Norrlidsbadet och därefter stråket som förbinder dessa parker.

Ekonomisk redovisning

Budgeten för parken var 3,3 miljoner kronor varav 1,5 miljoner kronor var stödet från Boverket.

I ansökan angav vi följande budget i grova drag:

1. Projektledning, arbetstid fokusgrupper, mötesomkostnader, rapportering m.m. till 200 000 kronor.
2. Extern kompetens kring förändringsarbete för ökad jämställdhet: 200 000 kronor.
3. Kommunikation, informationsspridning, dokumentation: 100 000 kronor.
4. Fysiska åtgärder inklusive planering och projektering: 2 800 000 kronor.

Utfallet blev sammanlagt 2 532 026 kronor:

1. Lönekostnader för projektledare och strateg, 300 000 kronor.
2. 22 000 kronor för konsult samt resa till konferens. Vi använde delvis vår egen strateg för utbildning i jämställdhet varför kostnaden för extern kompetens blev lägre.
3. Arbetstid för kommunikatör, ca 50 000 kronor.
4. Fysiska åtgärder inklusive arbetskostnader: 2 160 026 kronor. Det återstår att genomföra en släntrutschkana. Åtgärden blev försenad pga svårighet att hitta rätt produkt till platsen samt några mindre åtgärder vilka vi kommer att genomföra nästa år med den kommunala delen av finansieringen.